

9. *A satyrus Czenczivel.*

(Párja lesz »A satyrus a Mondolat írójához« versnek, K. F. M. m. 4. k. 194. 1.)

Jertek nyájas Eteziák	Vigyetek fel a tetőre
Legyezzétek arczomat,	Hol édes ambrosia
Jertek kellemes Gratiák,	S asszonyoknak való lőre
Fogjátok meg karomat,	Vár s édes essentia.

Ugy mint ti hárman — Lakheis,	A hol szépen énekelnek
Clotho és szép Atropos	(Mint Orpheus, Homerus)
És ti Muzsák, mint Nemesis	A kik együtt sereglenek,
Metaphora és Tropos.	Praeses levén Cerberus.

Jertek felséges istenek,	Ott fogok én örvendeni,
Aeacus és Radamant,	Ott lesz örök lakhelyem,
Kiknek képetek fénylenek,	Tantalus fogja tölteni
Mint a tiszta adamant.	Forrásvízzel kehelyem.

S ti kedves istennék úgy mint	És te óh Czitera, koboz,
Eris, Juno, Meduza ;	Lant, kiknek kebletekbe
Jertek — a nyájas Czenczi int —	Édesgető koncert koboz, —
Legyetek kalauza.	Pán-istenhez viszlek be

Benneteket s nem lesz párom
Ottan körül, higyjétek ;
Nem le-z, nem lesz olyan három
Összhang, mint a tiétek.

Ugy látszik, hogy valamint a Kölcséy és Szemere *Feleleté*-hez, úgy ide is több vers volt csatolva. — Van még ugyanis birtokomban egy füzet hasonló kézírással, melynek címe következő: „*Jegyzések a versek alá. Készítette Nagy.*“ Ezek irvák a) „*A kürtre*“ —, b) „*A pilangóra*“, — c) „*A koszorura*“, — d) „*A lantra*“, — e) „*A szá márra*“; de e verseket nem ismerem, kivéven a közlötteket.

Közli: H. KISS KÁLMÁN.

JÁSZAY PÁL NAPLÓJA.

— Tizenkettedik közlemény. —

8. *Vasárnap*, Reggel lementem a templomba; s az oskolás fiúknak exámenje levén, azt egy darabig hallgattam. Délután az öreg Karsához, onnan pedig valamenynyen a templomba mentünk, az oskolás leányoknak annál fogva Miczi húgocskámnak is exámenje levén, jó darab ideig azt hallgattam. Borongós idő volt.

9. *Hétfőn*. Délig olvastam s a jegyzéseimet irtam. Délután Almássy Pali bátyám hozzám jövéen lementünk a fürdőházhoz s megfürödtünk. Tiszta meleg idő volt.

10. *Kedden*. Reggel a Superintendensnek írott ezen levelemet: »Főtisztelendő Superintendens Úr! A Milgos Gróf főkurátor úrnak a pataki exámenekre el vagy nem jövetelét szükségesképen kellett tudnom, annak megtudásához pedig senki által is bizonyosabban nem juthatván mint

Főtisztelendő úr által; bátor vagyok Főtiszt. Superintendens urat e néhány soraimmal egész tisztelettel megkeresni az iránt, hogy engemet ezen tárgy felől értesíteni méltóztassék. A ki egyéberánt szives jóindulatiba ajánlott egész tisztelettel vagyok a főtiszt. Superintendens úrnak alázatos szolgálja sat. A tiszteletesnek Miskolczra vitel végett leküldvén, a csizmadiát Albertot és Erőst a szabót felhivattam, hogy a csizmámat és ruhámat reparálnák meg; azután délig a kertben mulattam. Délután a hozzánk jött Gyarmatival mulattam magamat estig. Szép tiszta meleg idő volt.

11. *Szerdán.* Reggel 8 óraker az atyámmal a fürdőbe mentünk, délután pedig Tályára a szőlőt megnézni. A szőlőből bementünk Horvátékhoz, s Szabó Károly is oda jöven és a Domonkos pert oda hozván, az apelláta szentenciáját, mint esküdt subscribáltam. Azután haza jöttünk. Szép tiszta meleg idő volt.

12. *Csütörtökön,* Délig a jegyzéseimet és az atyámnak a Kótaperben hozott sentenciát irogattam; déiben a Superintendenstől levelet kaptam, melyben írja, hogy a Gróf a pataki exámenekre nem fog lejönni, annálfogva én délután egyenesen mentem le Pósa Stefihez, hogy vele a Pestre menetelről értekezhetnék. Igen meleg idő volt.

13. *Pénteken.* Reggel lementem Pósa Stefihez s véle beszélgettem a pesti út felől. Délután a nagy melegség miatt nem levén kedvem sehova se menni, egy darabig jegyzéseimet, azután a Grófnak a következő levél projectumot irtam:

»Méltóságos Gróf! Megkülönböztetett tisztelettel való Nagyságos Uram! Óhajtva váram mindeze ideig méltóságodnak a pataki exámenekre lejöttét; mindazáltal az, a mint főtiszt. Superintendens úrnak mai napon hozzám érkezett tudósításából értém, a terhes munkáknak a főméltóságú magyar királyi udvari kancellárián történt meghalmozódása s csoportosodása miatt Méltóságod részéről meg nem történhetvén: sietek méltóságodat a felől alázatosan tudósítani, hogy én azon pillanattól fogva, melyben a mltsgod le nem jöhettét megértettem, minden ügyekezetemet arra fordítám, hogy a mennyire a minden órán beállandó aratási, s már csaknem fogytán levő kaszállási minden környékünkbeli embert szorgosan elfoglaló munkák terhe engedí, hovahamarább Pestre s onnan, bevárván ott a Mtgod Kállóban tett kegyes ígérete s parancsolatja szerint további menelelemről rendeléseit, Mgodhoz Bécsbe eljuthassak. Mely alázatos jelentésem mellett, midőn Mgodat a felől is bizonyossá tenném, hogy a jövő hét elején, azaz jul. 22-kén vagy 23-án itthonról Pest felé okvetetlen kiindúlok, magamat érdemem felett tapasztalt gráciájába s nagy kegyességébe alázatosan ajánlván, megkülönböztetett állandó igaz tisztelettel vagyok Mlgodnak legalázatosabb szolgálja sat. melyet elvégezvén, egy rossz pipára a czimerünket kezdettem faragcsálni. Mihály bátyámnak megígértem, hogy holnap hozzá fogok a levelei rendezéséhez. Vacsora után a Cicero leveleit olvasgattam. Rekkenő nagy meleg volt.

14. *Szombaton.* Reggel a méheskertbe mentem s ott mulattam délig; délután a jegyzéseimet irtam 6-ig. Vacsora után Cicerót olvasgattam. Rekkenő meleg volt.

15. *Vasárnap,* Reggel épen midőn a templomba akartam volna

menni, akkor jött hozzám a Szúnyogh Feri bodnárja, mondván hogy Szúnyogh Jósi érettem küldötte, hogy menjek le hozzá, én tehát lementem. Egy darabig velök beszélgettem, a midőn Patay Istvánnét elmeni látván, utána szaladtam s megállítván azt mondotta hogy Jancsi is mindjárt itt lesz s nálam fog vagy két nap mulatni. Én tehát örömembe azonnal haza jöttem s Jancsit bevártam, a ki alig egy fél óra múlva megjelenvén, legelőször is azzal állott elő hogyha nem volna-e kedvem sógorával Borbélyal menni fel Bécsbe, a ki engem emlegete, s örülne hogyha vele mennék. Én tehát kapván a jó alkalmatosságon, Borbélyhoz, a ki Laczival a városházánál lovakat váltott, azonnal lementem Jancsival, s kijelentém, hogy szívesen elmegyek. Ebédre marasztám — de az anyjok után sietvén nem akarának maradni. Ezután Jancsival és Jósival ebédelvén, velök mulattam. Később a Grófnak írott leveletem letisztáztam, s a végit úgy változtattam, hogy Borbélyal leszek felmenendő. Ezt leírván, lementünk Pósa Stefihez s ott mulattunk estig. Nagy meleg volt, de este felé eső esett s meghidegült a lég.

16. *Hétfőn.* Reggel Szúnyogh elment haza jókor; mi meg Jancsival Pósaékhoz. Jancsi említvén, hogy 3 frtjánál több nincsen, s magamnak is szükségem levén a pénzre, Stefitől 100 frtot kértem kölcsön; de azt mondván, hogy vele nincsen, nem adott. Ebéd után egy ideig Jancsinak az itthon írott verseimet olvastattam. Azután Török Jósihoz mentünk, s ott is vacsoráltunk. Borongós esős idő volt.

17. *Kedden.* Reggel felkelvén, úgy tettük a plánumot, hogy holnap 9 órára Pthrügyre, onnan a Borbély vurstján és a falu czugján délre Nagyfaluba, estvére pedig Kótajba fogunk menni. Midőn itthon pipázgatnánk, a Jancsi atyja csak megáll előttünk s beküld Jancsiért, mi kimentünk szájjal szem elállva érette, be jött, s ebédre is megmaradt; megmondotta ugyan, hogy Jancsit elviszi, de a plánumunkat is meghagyta, sőt még ő maga következő levelet is irta Pthrügyre: »Kedves Fiskális úr! A vöm vurstja már készen van, úgy esett értésemre. Tehát azt holnap Jászay Pál öcsémtől, a ki is Madára, s onnan tovább Bécsbe fog utazni, küldje el Fiskális úr. A helység lovait parancsolja befogatni, még pedig úgy, hogy azok egészen Madáig szekerezzék Jászay Pál öcsémet. Többire szíves indulatiba ajánlott maradtam kedves Fiskális úrnak igazszívű szolgája. Patay István m. s. k. tettes Buzás József Fiskális úrnak Pthrügyön.« Délután Jancsi az atyjával elmenvén én az atyámmal Mihály bátyámhoz mentem, a kitől is s a háza népétől elbúcsúztam. Hives szeles idő volt.

18. *Szerdán.* Reggel felkelvén s mindenemet összepakolván, kedves szüleimtől s testvéreimtől zokogva elbúcsúztam valamint több ismerőseim s atyámfiától u. m. Butykaytól, Galgóczytól, Karsáéktól, Törökéktől, s Pósaéktól, s székérre ültem, s minekutána a Pósaékig lekiró atyámnak reám adott áldását még egyszer vettem volna, útnak indulék; 11 óra tájban Pthrügyre érek, s ottan a Fiskálisnál Búzásnál ebédelvén, s a tisztartóval is Szőke Istvánnal beszélgetvén, délután 4 óra tájban a Borbély Miska vurstján s a helység lovain tovább folytatám útamat; s Rakamazon túl az eső verni kezdvén, de különben is kedves Katimtól (a kinek a legközelebb létemkor Nagyfaluban megigértém, hogy minek

előtte Bécsbe mennék, tiszteletemet tenni el nem mulasztandom) búcsúvétel nélkül annyi földre elmenni nem akarván, Nagyfaluba betértem s Bónisékhoz beszálltam, arra számolván, hogy Samuval majd csakhamar elrepülhetek Katicskámhoz. De itt a remény nagyon megcsalt, mert Samu Polgáron, az atyja Patakon s honn csak az anyja levén, minden előre koholt terveim elenyészének. Ezen okból ki sem akartam fogatni, hanem a kocsival meghagyttam fordúlni, olyan feltétellel levén, hogy a Katitól venni akart búcsút, az anyjának általam már többször észre vett reám neheztelése miatt mostan bárha fájdalmasan is abbahagyván, Kótajba Ibrányi Ferihez menjek éjszakára. De a Bónisné szives kérésére s a zápor-nak szüntelen szakadása miatt kifogattam, reménylve, hogy majd a zápor elállván, erőt veend rajtam a Katihoz való vonzódás s az anyja haragjára való nem tekintet mellett is csakugyan elmenendő leszek hozzá; az eső kevés idő multával el is állt; de Bónisné maga mellé leültetvén, s férje atyja mostani birtokabeli jószágainak keresése módját, a Fáy házasságát s Molnár Gusztinak feleségével való rossz bánását el kezdvén nekem mind vacsora előtt, mind után, unalmasan beszélni, a Bekényékhez való menetelből teljesen semmi lett. Így 11 órakor jó éjszakát kívánván az ámbár szives, de ekkori környüállásomban nagyon unalmasan mulattató háziasszonyomnak, a hálásomra kirendelt szobába mentem s Samunak egy levélkét irván, lefeküdtem. Egész nap nagyon hives idő volt, zápor esett.

19. *Csütörtökön.* Tegnap Bónisnének azt mondván, hogy korán el fogok menni, reggel már 4 óraker fel is keltem, de ismét eszembe jutván az, hogyha ilyen korán kiindúlok, Katihoz, a kiért egyedül jöttem Nagyfaluba el sem mehetek, azt határoztam, hogy a 7 órát bevárjam, s akkor elindulván, Bekényékhez is betérjek egy kis időre. Így tehát egy fertály hétre kávézás után, a feltett czélt teljesítém is. Bekényné már ekkor kivel ült, s csak bámulva kérdé, hogy hol járok ott olyan korán? Én egész udvariassággal előadám, hogy ily messze levő s idegen országra indulván, nem akarék úgy elmenni, hogy végső tiszteletemet ne tegyem. Erre Bekényné felugrott, a leányait felköltötte, s az alatt mig felöltözöködték, előadván, hogy a férje már kiment a mezőre, a legnagyobb sziveséget mutatta erántam; úgyannyira, hogy minekutána a leányai kijövének, azoknak ezt mondá: »Már édes leányaim ámbár azt szokták mondani, hogy a reggeli vendég nem hál meg, próbáljátok ha öcsémuramat megtudnátok marasztani?; s a lovaimat is ki akarta fogatni. A leányok kivált Kati minden módokat elkövettek, hogy megmaraszhassanak. De én előadván, hogy tudományok szerint is örömebb sehol nem mulatnék, ha lehetne, de a Borbélylyal tett egyezésem szerint még ma Madára, onnan pedig holnap korán tovább kelletik mennem, nem maradhatásomat világosan kijelentém. Így Katitól hatszor is búcsút vevék, ő kezemnél fogva mindannyiszor visszatartóztata s a keztyümet is elvevé. Mig végre vele s Erzsivel együtt egy más szobába bemenvén, s Erzsitől magunkra hagyatván ezen szavak között: Én már megyek édes Katim! képeré s kezére egy-egy pár csókot nyomtam, s kézszerítások között mind tőle, mind mindnyájoktól végbúcsút vevék, s útamat tovább folytattam. Így méla morfondirozások között 9 órára Kótajba értem s ott a Patay Jancsi

meghagyásából Ibrányi Ferihez bementem, általa a bátyjának bemutatattam; a ki nagy szívesen s csaknem úgy látott mint magát a főispánt; a lovaimat azonnal kifogatta s ebédre is nagyon marasztott, de én kijelentettem, hogy sietős útam levén, teljességgel nem maradhatok. Itt ekkor nagy sokadalom volt, mert Matkovics Vadak ellen folytatván a bírói foglalást, mindkét részről való tisztok s több más urak is jelen voltak; így nevezetesen Pálffy Elek, Miska, Jármly Menyus; Hutka, Szabó inzsenör, Mihályi és Kelcz József, a kik mindnyájan kimenvén a mezőre, én is tovább folytattam útam. Itt hallottam, hogy Vayék Ördögnek már mindenütt opponáltak s itt is fognak. Kiindulván, a kocsisom említette, hogy a lovak sem szénát, sem zabot nem kaptak, s így kénytelen valék ismét Bogdányban megállni, s a zsidónál kifogatni, a honnan elindulván, napszállatra beértünk Madára. Itt találtam Vay Dienes fősz. bírót az esküdtjével Fejér Józseffel, Zoltán Jancsit, Ferit, Ödönt és Miskát mindnyájan nagy örömmel fogadtak, s kimenvén a kertbe ott a leányokkal egész estig meglehetősen töltöttük az időt. Nap süttött ugyan, de hives idő volt.

20. *Pénteken.* Én Jancsival az alsó épületben hálván, jó ideig elaludtunk a nagy csendességben, s a früstöknél említvén Borbély Miska, hogy már délig Madáról ki nem indulunk, a holmimat a kocsi felpakoltattam; azzal kimentünk a kertbe meggyezni; itt nekem Jancsi azt mondotta hogy ő megtudakozta Borbélyt az iránt, a mit én nékie Szántón mondottam t. i. ha igaz-e? hogy 2 esztendőre Szegedre van ítélve? S Borbély ezen megharagudván, végére akar járni hogy kitől eredt? S hogy ő azt is megmondotta nékie hogy tőlem, én pedig Bernáth Gidától és az öreg Bónistól hallottam; ezért én Jancsira igazán megharagudtam, s kárhoztattam szöszátyárságaért, a mely hibáját ő azonnal el is ismerte, s megkértük Miskát, hogy arról senkinek se szóljon hogy kitől hallotta, nehogy az én orczám pirúljon meg valaha érette, a mit ő meg is ígért. Ebéd után már a kocsi is előállt készen az ajtóhoz, a midőn az ifjúság szokás szerint a savanyúvizezéshez fogván, Borbélyt lebeszéllette a holnap reggeligi indulásról. — Így tehát Répássy a Patayék Fiscálissa is megérkezvén, a Zabolchi Restaurációra írott Pasquillusok olvasásával, s a kertben beszélgetéssel tölténk az időt. A mi azon Pasquillusokat illeti, minden soraiból a legnagyobb butaság, tanulatlanság s tapasztalatlanság néz ki. A főispánnak azt a hibát tulajdonítja egyedül hogy Kálvinista s nem Pápista, továbbá hogy Patayt azért tette V Ispánná, mivel 4 ántalag asszú bort küldött volna fel nékie Pestre. Hives idő volt.

21. *Szombaton.* Patay V Ispán mind nekem, mind pedig Borbélynak megíratta a Passusokat, s a Mlgos Grófnak is készített egy levelet, de Borbélyt, bár már az ajtó előtt állott is legyen a ló befogva, részszerint a fiúk, részszerint a felesége ismét levették a mai elindulásról, mely nekem ámbár nehezen esett, s bár inkább Nagyfaluban mulattam volna, mindazáltal nem volt mit egyebet tennem, mint elindulásunk napját béke tűrve elvárom. Ez így levén, az atyámnak egy levelkét irtam, azután pedig Zoltán Eöddönnel lementünk a kertbe, s ott sok különféle tárgyakról beszélgettünk; — ő nekem a többi között azt említte, hogy ő ugyan nem hiszi, hogy Borbély Bécsbe, de csak Pestre is eljőjjön velem, kivált ha Gróf

Keglevich nem fog jönni, melyet én kevéssel ezután ugyancsak a feleségétől is hallván, Borbélyt magát megkértem, hogy szándékát nekem nyilatkoztatná ki, hogy így a rólam teendő rendelés iránt azonnal irhatnék a Grófnak, — de ő ismét megígérte, hogyha már egyszer szavát adta, azt semmi esetben meg nem másolja. Így én meglevén nyugtatva, egygyel s mással töltém délig az időt. — Laczi Répássyval elment Bihar vgyébe, bizonyos peres dolgoknak elintézése végett. — Ebéd után elútván a Zoltán Jancsi szüntelen való karmazszirozását nézni, egy külön szobába mentem, s ott a „*Scriptores rerum Hungaricarum*“ nevű könyvet olvastam; — estve pedig Borbély kártyázás és borozás közben Lisz chirurgussal több rendbeli nevetséges dolgokat csinálván, 12-ig Zoltán Jancsival együtt azoknak szemlélője valék. Szép meleg, estve felé hives idő volt.

22. *Vasárnap.* Reggel felpakolván, s Patayéktól elbúcsútván hárman, ú. m. én, Borbély és Zoltán Miska a Borbély Wurstján valahára csakugyan kiindultunk Madáról. Kiindultunkkor Borbély azt mondá, hogy még ma török szakad Debreczenyben, holnap pedig Roffon kelletik lennünk, a hol két napot mulatván, Szilváásra, s onnan más két nap mulva tovább fogunk menni Bécs felé. De ezen szép fel tett cél csakhamar egészen másként ütött ki, mert ebédre a Kis Cserére Kállay Gergely m. a. Ispánhoz mentvén, s onnan 4 óránál előbb ki nem indulván, Geszterédnél tovább ez napon nem meheténk. — Egy Bessenyődi köznemes jelen levén ekkor Kállaynál, hosszasan előadta a Molnár Guszti apjának élte leírását, nevezetesen azt mondotta, hogy kálvinista rector, s olyan szegény ember volt, hogy egyöltő fejer ruhájánál többje nem levén, az alatt, míg azt a gazdasszonya kimosta, mindenkor mezitelen feküdt a gazdasszonya ágyában. Geszteréden Fintáékhoz szállottunk, de csak Gábort találván otthon, a Balkányban levő Marczinak utána mentünk, kit is Balkány alatt szemközt érvin, vele együtt visszajövének Geszterédre, — s itt az egész estvét, minthogy Fintáék nagyon szivesen láttak, s Borbély szokása szerint ezekből is tréfát űzött, sok nevetések között tölténk el. Hives szeles idő volt.

23. *Hétfőn.* Itt Zoltán Miska tőlünk el vált s így mi csak ketten folytatánk tovább útunkat. 11 órára beértünk Debreczenbe, az holott a Péterfia nevű utcán a város épen canálist ásatván, egy Bethlen Gábor pénzt találtak az ásók, melyet tőlök azonnal meg is vettünk. — A kocsit a Patay-házhoz küldvén, magunk az özvegy Csáthy Györgyné örökösei könyvboltjába bementünk, kinek egy fiával ismerős is valék, — itt találám Csapó Jancsit is, s délig velök beszélgetvén, ebédre a »Bika« nevű vendégfogadóba mentünk, — ebéd után én a Borbély kérésére egy levéllel a postára menék, 4 óra után pedig Debreczenből kiindulván, a Hortobágyra jövének hálásra. Meleg, de szeles estve felé hives volt.

24. *Kedden.* A Hortobágyról kiindultunk s Nagy Iványban lovakat váltván, ebédre az aranyosi csárdába jövének. Ebéd után Madarason s Kunhegyesen keresztül korán beértünk Roffra, holott is a kertben való sétálással, s a Borbély durva bár, de elmés s bátor, noha nem a legjobb conduitú kakati Alföldy nevű öreg kerülőjével való beszélgetéssel tölténk az időt. Itt Borbélynak a Madán volt szándéka már egészen megváltozott, mert már ekkor úgy határozá előttem a dolgot, hogy holnap egyenesen

indulunk Szilváásra Gróf Keglevichhez, s ott vagy két nap mulatván, az alatt nékie az árendásai beküldik a pénzt, s így onnan visszajöven, akár jön Keglevich, akár sem, mi egyenesen folytatandjuk útunkat tovább Bécs felé, mely plánuma nekem még jobban tetszék, mint az előbbeni. Meleg, de szeles idő volt.

25. *Szerdán.* mintegy 10 óra tájban Roffról kiindulván s Bura mellett a Tiszán által menvén, Kis Kőrén és Kömlőn keresztül, délre Szárazbőre, a Bónis Feri kedves barátom lakásáról s haláláról előttem oly nevezetes Szárazbőre érénk, holott is az akkori 6. cigány muzsikája mellett, a Papp-Szász Lajos, Fáy Menyus és Gyulay társaságában vigan mulatozó vén Szemeréhez beszállván, az alatt mig a többiek a Heves vármegyében teendő alispánokról beszélgettek, én addig Papp-Szászszal esmeretségbe lépék, a ki emlité, hogy szegény Bónis Feri által leveleimről ismer, a ki engemet nékie sokat emlegete, hogy nálam jobb barátja nem volt. — Innét ebéd után Bessenyőn, Dormándon, a Csörsz Árkán, Puszta-Szikszón, Makláron, Andornakon és Kis Tájján keresztül Egerbe érénk, hol a Lyceumot, s a török templomot megnézzvén, a Borbély fiskálisához Nánássyhoz menénk, oda jött egy Subics Sándor nevezetű ifjú is, a ki már előttem egy véletlen kezemhez akadt bohós leveléről esmeretes volt. Estig ott mulatván, vacsorára haza mentünk az Oroszlányhoz, a hol szállva voltunk, s ottan Zábráczy főfiskálissal, Subicscsal s vagy 3. Maczuhelli tiszttel sokáig beszélgettünk. Hives szeles idő volt.

26. *Csütörtökön.* Reggel Egerből kiindulván, Fel-Németen, Szarvaskőn (a Telekessy egri püspök fogsága helyén; Mónos Bélen és Apátfalván keresztül Szilváásra értünk Gróf Keglevich Miklóshoz; Apátfalváról kilátszott Mikófalva az öreg Bekény bitoka, Balaton a Fodor Guszti lakhelye, és Békő, a Béla király hajdani menedéke. Keglevichnél ott találtuk Báró Prónayt, Irsay Jósefet, egy kóborló francziát s ugyanolyan németet, a kik a Sáfárral Papp Palival együtt fel levén már készülve a vadászathoz, mi is kénytelenek valánk velük együtt a meredek Bükkes hegyeket megmászni, — melyeknek tetején a Gróf üveghutájában ebédelvén, s ebéd után a hosszas beszéd s poharazás közben a vadászat senki-nek is eszébe nem jutván, de e mellett a sűrű jég is nagyon elkezdvén esni, estve felé nagy ügygyel bajjal ismét visszatérénk, úgy a mint jövének. Estve én, Borbély, a franczia s a német egy szobában hálván, Borbély a francziát leitatta, s a Ministérium ellen nagyon csúnyán kezdvén beszélteni, a szobából kivetette. Hives szeles idő volt.

27. *Pénteken* jó darab ideig szenderegven minekutána felkeltünk, lementünk a kálvinista paphoz, s ott szalonáztunk és a francziával disputáltunk. Innét vissza menvén, minekutána Borbély a Gróffal magányosan beszélgetett volna, engemet is behivatott s ott adta értésemre, hogy már ő mostan Bécsbe 20-dik augustushál elébb (amikor a Gróffal együtt fog indulni) nem jöhetvén csak Pestig fog velem jönni, s kért hogyha lehet, azt a fél napot már töltsük ottan, — mely kívánságában én, bárha nehezen esett is ily véletlen megcsalattatásom, titkolván zavarodásomat, s azon fél nappal nem sokat gondolván veszteni, megegyeztem, — noha a Gróf egész háza, társasága s magaviselete nekem nem nagyon tetszven,

azonban a Sáfárja által is megsértetve levén, örömet szerettem volna Szilvásról szabadúlni. — Estve a vacsoránál Borbély a francziával összekapván, Rsay a francziát korommal bekenette, — mely után mindnyájan bemenvén a Gróf hálószobájába, a Gróf, Borbély és Prónay egész virradtig iddógtak, én pedig ott szunyókáltam. — Prónay sokat beszélt arról, hogy ő a sógrától Almássytól mindeneget meg tud, — s azt is mondá, hogyha Borbélyék a dolgukat jól el nem intézik, megeshetik, hogy két esztendei fogságot is kapnak; — éjfél után feküdni mentünk, de a részeg francziától félvén, a billiárd szobában aludtunk. Hives szeles idő volt.

28. Szombaton, ismét sokáig elaludván 10-kor felkeltünk, s bementünk a Grófhöz, a ki még a Sáfárjával együtt egy szobában heverészett. Minekutána mindent felpakoltattunk volna, Borbélyt még mind a Gróf, mind pedig a Báró nagyon marasztá továbbra is, — a ki csak azt felelvén, hogy hiszen ő igen szívesen maradna még egy hétig is, ha én nem volnék, a Sáfár ezen sértő szavakkal: »hiszen ezt az olasz katonát (azt gondolván, hogy én a más szobában nem hallom) majd elküldjük valahogy« annyira felbosszantott, hogy tovább egy szempillantig sem akartam maradni, hanem Borbélyt a tovább menetelre serio felszólítottam, a ki is látván, hogy nem a legjobb kedvem van, azonnal befogatott, s a paphoz muzsikával, s egy cigányt elől tánczoltatva lemenvén, onnat épen 12 óraker el is indultunk. Az uton a Borbély nagy kérésére kijelentvén bajomat, — ő tovább egy fél óránál össze csókolva kért, hogy az ő barátságáért engedjek meg a goromba Sáfárnak, s curiose tudakozgatott, hogy ha vajjon a Gróf nem sértett-e meg valamivel? — Továbbá azt ígérte, hogy még ma Roffra, onnan holnap Pestre indulunk, hahogy pedig sok pénzt kap, Bécsbe is felkísér. A Giliska hegynek menvén, a szemközt talált palóczokkal sok tréfánk volt, a kik ki nem akarván térti, könyvet vettünk elő, s kiolvastuk; — 3 órára délután Egerbe értünk, holott Borbély a fiskálishoz menvén, s azt otthon nem találván, ismét kért, hogy már ma maradjunk ott; — melyre én bárha kelletlen is reá állván, a Vármegye archivumát, a Lyceum Bibliothecáját, az érsek által építendő új nagy templomot, melynek modelljét az érsek inzsenieurje megmutatta, s az érsek kertjét megnézegettük. — Vacsoránál egy Kubinyi nevű cserepár Cadét, egy nagyon derék lengyel származású tisztjével, továbbá Ulmannak egy Pethő nevű tiszttartója s a fiskális Nánásy jöttek a vendégfogadóba, — ezen tisztartótól hallottuk, hogy a Vice Cancellárius ifj. Báró Eötvös Ignác, kedden Ulmannál lesz Kompolton 1800. darab legfinomabb birka juhokat kap Ulmanntól ajándékba, melyeket ezen tisztartó fog kiválogatni. Hives szeles idő volt.

29. Vasárnap. Borbélynak ismét a fiskálisával levén dolga, korán ki nem indulhattunk. Gosztónyi Referens assessor is oda szállt az Oroszlánhoz, de csak kevés ideig mulatott. Mi Egerből kiindulván, Bessenyőn ebédeltünk, s délután mintegy 6 óra tájban haza értünk Roffra, a hol a szétküldött emberektől csak azt a hirt kapván, hogy pénzt sehonnan sem hoztak, Borbély ismét azon kért, hogy már megengedjek, holnap reggel maga megy utána az árendásainak, s az öcsce is, a ki szinte árendása haza jöven, holnapután elindulunk. Estve az öreg Alföldyvel

sokáig beszélgettünk, de nekem nem a legjobb kedvem volt. Borongós, hives s esős idő volt.

30. *Hétfőn.* Reggel Borbély ismét azt mondotta, hogy már délig nem mehet az árendásaihoz, minthogy mindnyájan a Thúri vásáron vannak s csak esvére jönnek elő, hanem délután elindul s meg lehet, hogy még ez éjszaka, de holnap délre bizonyosan előjön s délután elindulhatunk, — melyre én csak azt felelém, hogy nehezen hiszem hogy legyen belőle valami, — ő mindazáltal a forspontról a rendelést megtette s ebéd után el is ment, — én pedig egy darabig ezen című munkát olvastam: »Über dem politischen Zustand von Europa im Jahr 1832«, azután napszállatig a jegyzéseimet irtam, — napszállat után egész estve Alföldyvel beszélgettem. Reggel tiszta idő volt, délután borongós s nagy zápor esett.

31. *Kedden.* Borbélyt délig is, délután is hasztalan várván, unalmas időmet részint azon tegnap olvasni kezdett könyvnek bevégzésével, s egy más ilyen címűnek: »Eine Stimme aus Ungarn« átolvasásával, részint pedig az Alföldyvel való beszélgetéssel töltém. Vacsora után mindazáltal reményem felett Borbély megérkezett, — de ebben sem volt köszönet, mert nyögve panaszkodván, hogy a pusztán tegnap milyen rosszul lett, s még most is nagy hányása és laxálása vagyon, előre elértém, hogy ez épen annyit tesz, mintha mondaná, hogy holnap nem indulunk, — holott pedig a már megérkezett szolgabíró öcséséhez Sámuelhez mindketten elmenvén s Fürj esküdtöt is ott találván, a savanyú vizezés közben annyi baját sem mutatta mint én. Itt sokáig mulatván, csak későn mentünk haza aludni. Hives szeles idő volt.

Augustus, 1. Reggel Borbély felkelt épségben s egészségben, de egy félóra mulva ismét bajáról kezdvén panaszkodni, — s olyan beszédekot tevén, melyekből könnyen észrevehetém, hogy egy köröm feketényi kedve sincsen Pestre jönni, megszólítám, hogyha kedve nincsen, egy cseppet se erőltesse magát, hanem csak szekeret kerítsen, elmegyek én magam is, s még azt sem kívánom, hogy ígérete szerint a maga Wurstján küldjön, csak hogy ha lehet, még délig induljak el; — melyet ő nagyon kedvesen vevén, a gazdájának megparancsolta, hogy lovait s szekerét ebéd után elkészítse, mi pedig a Szbiróhoz menénk s ott ebédelénk, — ott hallottam azt az ámbár nem egészen bizonyos hirt, hogy B... .. né Recsky Banditól, a ki a jószágát árendálja, teherben van, s hogy Bandit több társaival a Parádon elkövetett excessusai miatt Ulman aligha fel nem adja. Ebéd után a főszolgabírótól elbúcsúzván, s Borbély Miska egy az ágensének szóló levelet adván kezembe, azzal az ígérettel váltam el tőle, hogy dolgának mibenlétét az ágenstől és a Gróftól megtudván, azonnal fogom levelem által Bécsből tudósítani. Roffról tehát e szerint valahára csakugyan kiindulván Kis Éren és Mihály Telken keresztül, éjszakára meg lehetős későn Jász Berénybe értem s ott a vendégfogadóba beszálltam. Ámbár tiszta, de nem a legmelegebb idő volt.

2. *Csütörtökön.* Reggel Jász Berényből kiindulván, délre Szecsőre értem, holott a Jászberényi nótáriussal Beleznay nevűvel ebédelvén, s még Keresztúrban a lovakkal egy keveset kapatván, napszállatra beértem Pestre, holott is a grófi háznál a házimesteren és József nevű inason kívül

senkit sem találtam. József azt mondotta, hogy a Grófné épen ma ment ki Guszti Comtesse Szirákra, s csak Jeanette Comtesse maradt benn, s hogy a mint hallotta a Gróf e f. hónap 8-kán itt lesz Pesten; — ennek én bizonyosan végére akarván járni, bevártam míg a kulcsár előjött, de egyebet ő sem tudott annál mondani, hogy a Grófot várják ugyan, s a mint ő a Grófnétól értette 10-kre, de irántam tette rendelést, azt nem tudja? — Én tehát addig míg Petrovicstól bizonyosabbat tudnék elmentem járkálni a városra, de senkit esmerőst nem találván, haza jöttem. Késő estve Petrovics haza jött, s azt mondá, hogy épen jó, hogy elő jöttem, mert ő már azt gondolta, hogy én Pestet elkerülvén, azóta talán Bécsben vagyok, holott épen tegnap előtt vette a Migos Gróftól a levelet az eránt, hogy 12-dik Augustusban már itt levén maga is Pesten, várjam be a lejjövetelét, — a mely nékem annyiban örvendetes hír volt, hogy így egy néhány fomat megkimélem. Délig is ugyan, de kivált délután nagyon meleg idő volt.

3. *Pénteken.* Reggel elmentem kalapot vásárolni, annakután pedig még Ránkon hallván Dengelegitől, hogy Vadnay Berta Hubaynál jurátuskodik, őtet felkeresém s valósággal reá találék, a ki szobájába beléptemkor hirtelen el nem eservén, csak bámult s nézett reám, — végtére kevés pillanatok mulva csakugyan eslemervén, mindkét részről sok jeleit adának már rég idők mulva véletlen lett összvetalálkozásunkból származott örömnünknek, — itt véle egy darabig beszélgetvén, Apostolhoz menénk, ott találtuk Petőt is, s említették, hogy ők most hárman a Censúra letételéhez készülnek; — hogy Sárközy Jósi laudabilis, Thomka Sándor praeclarus. Kunch Lajos pedig sufficiens calculust kapott. Délben Apostollal a Csillaghoz mentem ebédre, onnan eljöttünk hozzám, s tőlem ő correpetitóra menvén, én egy darabig itthon a jegyzéseimet írák, azután járkálni mentem. A kigyó-utczában Matkovich Balázsszal és Thódival találkozék, s vélek együtt a Wurmhoffba menék, ott egy kevés ideig mulatván, midőn hazafelé jönnék, Thomala előtt Tar Sándort találám, a kivel együtt Apostolhoz mentem. Tar Sándor említette, hogy Bekényék a napokban s a mint gondolja a jövő Hétfőn bejönnek Gyömrőről Pestre. Apostolnál egy kevés ideig mulatván, elmentünk járkálni, s a járkálásba beleútván, Bertával feljöttünk hozzám, — s itt régi szeretőinkről sok hónapok óta nem beszélvén már egymásnak, azokról enyelegtünk. Berta említé, hogy ő neki azóta egy bizonyos K. Czili, Hajdú városi kerület volt fiskálisának leánya volt a szeretője, s annak már meg is ígérte, hogy elveszi, de e tavaszon májusban hecticában meghalt. Egész 11 óráig eféle dolgokról beszélgetvén, ő akkor haza ment, én pedig lefekvém. Tiszta meleg idő volt.

4. *Szombaton.* Reggel lementem Petrovichhoz s ottan Szirmaynak Szathmár Vgyéről írott könyvét elővevén, azt olvasgatóm; — ebédre a Csillaghoz, onnan Vadnay Bertához mentem, s ott ezen czimű theatrum darabot: »Anna von Bretagne« olvasgattam 4 óráig, ő pedig tanult, — 4-kor ő correpetitóra menvén, én haza jöttem s 6 óráig a jegyzéseimet írtam, azután hozzá mentem s ott mulattam 10 óráig. Mostan is erősen állította hit alatt is, hogy ő Karsa Julcsát nem egyszer megszókolta.

Tőle haza jöven, egy darabig a Nagy históriáját olvastam. Tiszta meleg idő volt.

5. *Vasárnap* felöltözvén, elindultam a templomba, de már későn menvén, elmentem a Wurm kávéházba, holott nem nagy multságomat lelvén, haza felé tértem, s ép a házunk előtt Ferenczivel a káliai postamester fiával találkoztam; — ezzel csak egy néhány szót szólván, ebédre a Csillaghoz, onnan Vadnay Bertához mentem s ottan 4 óráig azon tegnap elkezdett theatrum darabot olvastam, akkor haza jöven 6-ig itthon a jegyzéseimet irtam, 6-kor ő hozzám jött s 11-ig pipázgattunk és beszélgettünk, — elmenvén pedig éjfélutánig Kazyt olvastam. Nagyon meleg idő volt.

6. *Hétfőn* reggel darab ideig felöltözetlen olvastam, annakutána az atyámnak és Patay Jancsinak levelet irtam, — leirván a postára vittem s Petrovichhoz egy kisség betekintvén, ebédelni mentem; — ebédután egy Vida nevezetű ifjú prókátor a Soós Jancsi laktársa elhítt magához körtvélyezni s Jancsival a Consiliumi hivatal terhes környűllásairól jó darabig beszélgetvén 3-kor hazajöttem, s 6-ig a jegyzéseimet irtam, 6-kor Apostolhoz mentem, s tőle 2 könyvet hoztam olvasni ú. m. a magyar tudós társaságnak „*A magyar helyesírás*“ és Gróf Széchenyinek „*A magyar játékszinről*“ irott munkáját. Egész estve az elsőbbit olvastam. Nagyon meleg idő volt.

7. *Kedden*. Reggel mintegy 10 óráig az ágyban a Széchenyi munkáját olvastam, annakutána Vadnay Berta hozzám jöven s nálam mulatván 11-ig véle beszéltem, 11—12-ig ismét Széchenyit olvastam, akkor Apostolhoz, onnan a Csillaghoz ebédre mentem; ebéd után Baranyay elhítt magához s egy ideig nála beszélgetvén, haza jöttem, s napszállatig a jegyzéseimet irtam. Az ablakból néztem a Nádorispáni magyar lovasezered Ezredes főhadnagyának Német Károlynak nagy katonai parádéval történt temetését, a ki kun születésű levén, közkatonaságból ennyire ment s magyar nemességet is kapott. — Napszállat után elmentem járkálni a hidra, Döbrentey Gáborral is találkoztam, aki említvén, hogy a tudós társaságnak a jövő hónapban gyűlése tartatandván, szeretné ha a Gróf tovább is megmaradhatna Előülőnek, mindazért, mivel hivatalát nagy szorgalommal viszi, mind pedig azért, nehogy a következő Előülő a már ő általa felállított alapokat felforgassa. Innen Vadnay Bertához mentem, de őtet honn nem találva haza jöttem s 11 óráig a Kazy históriájából Abaúj vgyét érdeklő dolgokat jegyezgettem ki. Délig esős, dél-után borongós idő volt.

8. *Szerdán* reggel darab ideig Kazyt olvastam, annakutána felöltözvén Fogarassyhoz mentem, a ki nagyon szívesen látván, egész 2 fertály egyig nála mulattunk, többféle tárgyú dolgokról beszélgettünk, s a Principálisnéja is bejövén, annak bemutatott; — végezetre kérvén, hogy ne legyen hozzá genirozva, hanem őszintébb barátsággal, a „*Choix de Lecture Francaise*“ — nevű munkának 2 darabját elhozhat olvasni, s egyenesen a Csillaghoz mentem ebédelni, — onnat ebéd után Vadnay Bertához, oda jött valami Szepessy Szabó nevű miskolczi úr is s Bertának hosszú levelet adott exhibeálni, — az elmenvén, mi elmentünk a vaczi-

útra onnan pedig Bekényéket volt szándékom felkeresni, de czudar széles idő levén, haza jöttem, s a „*Choix de Lecture*“ etc. könyvet olvastam egész 6 óráig, míg a kulcsár haza nem jött; ő pedig előjövén 11 óráig véle beszélgettem. 11—12-ig ismét Just olvastam. Meleg, de erős szeles idő volt.

9. *Csülörtökön* reggel darab ideig a „*Choix de Lectures*,“ könyvet olvastam, annakutána felöltözvén Apostolhoz mentem, a kit véletlen ágyban fekvé s nagyon gyengén találtam, — a mint mondá, régen rosziul érezvén magát, Stáhli Doctor 12 pióczát rakatott a nyaka gödrére, s azok annyi vérét elszívták, hogy egyik kezét sem birta a legkevésbbé is mozdítani, — de már jobban van. Ebédre a Csillaghoz mentem, ott egy Harsányi nevű Pataki Supplicáns Deákkal találkoztam; — ebéd után Vidával Apostolhoz, onnan Tar Sándorhoz mentem s Somossy Samu is ott levén 5-ig ott beszélgettem; — innen haza jöttem s 6-ig a *Choix de Lecturt* olvastam; azután pedig Kazyból az Abaúj Vármegyére tartozó dolgokat írkáltam egész 10 $\frac{1}{2}$ óráig. A kulcsár beszélte, hogy Német Károly Oberstlieut. miatt a papok perlekednek holta után, mert Kálvinista léttére Pápista papokkal temették el. 11—12-ig a *Choix de Lectürt* olvastam, az első darabját elvégeztem. Meleg idő volt.

10. *Pénteken*. Reggel a kulcsár valami hallatlan olcsó reggelire hitt el, — s tapasztalás végett el is mentem. A Király-útczába vitt az ú. n. Kofák kávéházába s ott 8. krért ittunk két-két findzsa kávé és egy-egy zsemlyét, még e mellett a czukrot is kényünkre bízták. Innen haza jövén, délig Kazyból jegyzéseket irtam. Ebédre a Csillaghoz mentem; Apostolt is ott találtam már felgyógyulva. Innen haza jövén, lementem egy kevéssé Petrovicshoz s véle beszélgettem. Említette, hogy nékie a Grófné itt Pesten nem létében, kosztjára tett költségét mindig kiszokták fizetni. Olvasni való könyvet kérvén tőle, *Virág magyar századjai*t legjobban ajánlá, s a Grófi könyvtárból által is adván, én felővék, s azt olvasám egész 10 óráig estve. Tiszta meleg idő volt.

11. *Szombaton* reggel egy darabig a *Choix* etc. könyvet olvasám, annakutána Kazyból irogattam. Ebéd után elmentem egy kevéssé Apostolhoz, onnan hazajöttem s a *Choix de Lecture Française*t olvastam egész 11 $\frac{1}{2}$ óráig; s mind a két darabját elvégeztem. A Grófné megérkezett, s tiszteletére is kívántam lenni, de vendége levén, holnapra marasztotta, Jeánhoz voltam vacsorára. Meleg idő volt.

12. *Vasárnap* reggel elmentem Vadnay Bertához. Ott találtam 3 Máramarosból jött Jurátusnak esküvendő fiatal embert is. Innen haza jövén, bementem a Grófnéhoz tiszteletemet tenni, a kit egy kevéssé rossz egészségben lelék, említé, hogy a Gróf Laczival együtt még ma megérkezik, holnap itt mulat s holnapután megyen ki Szirákra. Kevés beszélgetés mulva tőle eljöttem s Kazyból irogattam. Ebéd után Virágot olvastam. Estve felé kimentem a Hidra járkálni, nehezen várván a Grófnak megérkeztét; vacsorára Jeánhoz mentem. Onnan haza jövén Petrovicshoz btekinntem, s ottan midőn épen a Gróf elkéstéről pipa közt beszélgetnénk, kocsizörgést hallunk, — s a Gróf megérkezik. Mi örömnkben leszaladtunk eleibe a garádícsón, s a bennünket összevecsokoló Laczit karon

fogva vezeték fel. Laczi a Grófnéhoz szaladván, csak ennyit szólott: a szobád már vár Bécsben, mostan festik, — együtt fogunk menni, — 11 óra után már ismét kijöven a Grófnétól felszaladt hozzám, s együtt lemenvén pipázgatni az ő szobájába, 12 órán túl fel beszélgeténk. Előadta, mennyit czivódott a németekkel, — mennyi sok dolga volt, — s hogy egyéberánt nagyon kedvére töltötte idejét. — Ma a kávéházban azt hallottam, hogy az ifjú királyt Ferdinándot Badenben egy német pensionatus tisztt, csak azért hogy 500 ftnyi pensióért való folyamodására csak 100-at resolvált, — a kertbeni sétáltában, orozban agyon akarta löni, de csak a bal karját sebesíté meg, s azután önmagát is főbe próbálta löni, de elhibázván a lövést, minekutána még egy harmadikat, ki ötet megakarta fogni, agyonlőtt volna, csakugyan elfogattatott s a katonai törvény-hatóságnak által adatott. Ezt Laczi is igazlá. Délelőtt Fogarassynál is voltam s a 2 db könyvét haza vittem. Tiszta meleg idő volt.

13. *Hétfőn.* reggel Laczihoz, ott darab ideig mulatván a Grófmhoz bementem, s a Patay V. Ispán által küldött levelet átadtam néki, ő elolvastván csak ennyit felelt reá: »ezen már átestünk, elmozdítottak kéréseiktől« (t. i. Borbély és Keglevich). — Ennekutána egy kevésse beszélgetvén végtére ennyit mondott: »No hát holnap ki jön az Úr velem Szirákra, s ott lesz míg Bécsbe nem megyünk«, — ezzel én kijöttem s elmentem Vadnay Bertához, ott volt Oroszlányi is, és egy más idegen Jurátus, — délben a Csillaghoz mentem ebédelni. — Apostolnak említém, hogy Laczi Gróftól hallottam hogy őszszel bizonyosan Diaeta lesz; — ebéd után Vidával elmentem a Magyar-utczába egy Csizmadiához csizmát venni, — onnan Tar Sándorhoz, s Somossyval és Jelenfivel ott beszélgettem 6 $\frac{1}{2}$ -ig, akkor haza jöttem s egy darabig Virágot olvastam, annakutána a Szirákra viendő holmimat pakolgattam össze, — midőn már készen valék, akkor üzene fel a Gróf a kulcsár által, hogy holnap már velök nem megyek, hanem a napokban a sziráki tisztartó be fog jönni, s azzal leszek kimenendő, — a mi ugyan nekem nem a legörvendetesebb hír volt, minthogy itt mindazon időtől óta melyben megérkeztem, kész pénzemen kellették élnem. Vacsora után még egy ideig Csécsit olvastam. Meleg tiszta idő volt.

14. *Kedden.* reggel lementem Laczihoz, onnan a Gróf behivatván magához, egy bepecsételt levelet adott a kezembe, hogy azt atreszirozzam Gróf Reviczky ő excell.-nak; és egy csomó írást, hogy azt vigyem el Kubinyi Miklós úrnak azzal az üzenettel, hogy a Gróf meg van ugyan elégedve az allegatióval, mindazáltal a Molnáriána Collectióból provocált Cur. Decisiókat jó lesz adnectálni, mert meglehet hogy Máramarosban nem igen forog kézben. Ez pedig az Erdélyi Gróf Telekyek által, emezek ellen a Dolhai uradalom eránt indított osztályos per volt. Midőn a pert az üzenettel Kubinyinek által adtam, kérdezte, ha nem testvére vagyok e a Munkácson lakó Jászaynak; én mondtam hogy az vagyok, s ő ekkor így szólott: az derék ember, azt esmerem, igyekezzen öcsém-uram is hogy olyan ember váljon belőle, ismét kérdvén ha nem vagyok-e Bécsben a Gróffal. Én mondtam, hogy oda fogok menni, azt felelé: igen okosan, nagyon okosan teszi öcsém uram! — A Gróf már mostan ottan

sokat tehet, csak igyekezzék minden módon kedviben járni, s minden kötelességeit pontosan elvégezni. Ezután hazamentem és Kazit extraháltam, azután az Allgemeine Zeitungot olvastam. Reggel a Gróf mikor elment, azt mondotta, hogy egy pár nap mulva majd kimegyek én is a Tisztartóval, mert most a hely szűk volta miatt nem mehetek. Tőle hallottam, hogy bizonyosan lesz Diaeta, még pedig igen rövid idő mulva; — az erdélyieké pedig most már elmarad. A Grófné nagyon eljlesztett, hogy igen rosszul nézek ki, s nagyon sárga vagyok. Pethőtől hallottam, hogy Ferenczynek írták Kállóból, hogy Ördög megbolondult, és Erős Feri alsz. bíró megholt. Szép tiszta s meleg idő volt.

15. *Szerdán.* reggel felkelvén, délig leveleket irtam; délután elmentem járkálni a Dunaputra, s ott Tasnády István bátyámmal és Kunch Lajossal beszélgettünk. Kunch beszélte hogy ő mostan egyenesen megyen Bécsbe az Eszterházy Regementbe Cadétnek. 10—11-ig Virágot olvastam. Meleg idő volt.

16. *Csütörtökön.* 10-ig a leveleket készítettem a postára, délig Virágot olvastam. Ebéd után Somoskőy Tóni jött hozzám az öcscsével együtt, kiket én felvezetvén a magam szobájába, a már rég nálam hevert portraitját által adtam; azután lementem Petrovicshoz és ott, a *Cornides* munkáit olvastam, melyet kiadott Béla király nevetlen írójáról; 7-kor feljövén *Virágot* olvastam; 9—10-ig ismét. Rendkívül meleg idő volt.

17. *Pénteken.* 10-ig *Virágot* olvastam, 10—12-ig festegettem; ebédután *Virágot* olvastam, 6¹/₂-kor elmentem járkálni, 9-kor hazajöttem, 10¹/₂-ig *Virágot* olvastam. Igen meleg idő volt.

18. *Szombaton.* Délig *Virágot* olvastam, délután 4-ig is, s az első darabját elvégezvén, azt Petrovicsnak levittem, s a 2-dikat felhozván 7-ig azt olvastam; ezután Sós Jancsival járkáltam 8¹/₂-ig; akkor haza jövén, éjfélutáni 1 óráig verseket szerkesztettem. Tiszta meleg idő volt.

19. *Vasárnap.* 10-kor felöltöztvén, Sós Jancsihoz menék; ebédután 6-ig itthon verseket szerkesztetek; azután járkáltam 8-ig; akkor a Jáánhoz mentem vacsorára, a hol Olgyayval találkozték; véle úgy egyeztem hogy holnap 10-kor ő hozzám jön, s elmegyünk Budára a Sz. István király jobbát megnézni. Délig igen meleg idő volt, délután enyhültebb idő volt.

20. *Hétfőn.* Reggel a sziráki tisztartó feljövén hozzám említette, hogy holnap délután kiindulunk Szirákra; — azonban Sz. István király napja levén s Olgyayt várni elunván, a tisztartóval elmentünk Budára, de ámbár mind a várbeli templomot, mind pedig a Mátyás király templomát bejártuk, sem a Sz. István jobbát, sem valamely nagy parádét nem láttunk. Reggel esős, délután tiszta meleg idő volt.

21. *Kedden.* Reggel a sziráki tisztartó feljött hozzám s azt mondotta hogy 10 órakor elindulunk; én tehát minden vinni valómat összepakolván, Petrovicshoz lementem búcsúzni. A tisztartó is oda jövén, arra bírt, hogy addig míg a kocsijára holmit felpakolnak, menjünk el az öreg Kleinmanhoz; el is mentünk s ott vártuk egész 2 fertály 1-ig a kocsiját. 2 óra után Pestről kiindultunk. Czinkotán túl Zsarnay Imrét, Gödöllőn innen Láncty a septemvirt találtuk. Aszódon elesteledvén, forspontot váltottunk, 11 óra tájban Szirákra értünk; a tisztartónál háltam. Ezen

Kun nevű és kun születésű tisztartóról meg kell azt jegyeznem, hogy egyenes magyar szívé s meglehetősen tudományos esmeretű. A kunok kapitányára Somogyira nagyon panaszkodott, hogy a nemes embert annyira szekirozza, hogy ő is kénytelen az ott levő, bárha szép jószágát eladni. Igen meleg idő volt.

22. *Szerdán.* Reggel kávézván a tisztartónál, az ő vezérlése alatt a kastélyt környező sűrűfák közt csinált csavargó úton feljövék a kastély napnyugoti részén; a hol a hely még árnyékban levén, a Grófi család éppen kívül kávézott, a hol a Grófnénak s Zsanét Comtessenek kezét csókolván, a Dvornikovics vén kisasszonynak Rédvernének, a francia leánynak, József Grófnak s Üzseninek mély főhajtást tévén, Laczi Gróft pedig összeve csókolván, egy kevés ideig idejöttem történeteit beszélém el a Grófnénak; azután pedig Laczival — a ki igen nagy örömet mutatva megjelenésemen, az ő szobájába bemenvén, részszerint beszélgettünk, rész szerint olvastunk ebédig. Ebédhez bemenvén, Guszti Contesset, a kit már legjobban ohajték látni, az ebédlőbe találám, s kezét csókolván neki, az egész ebéd alatt bárha mellettem ült legyen is, minthogy már az ilyes grófi ebédektől s társaságoktól elszoktam, egy szót sem szólottam, hanem komoly arcvonásokkal ettem szorgalmasan. Ebéd után a billiárt szobába menvén be mindnyájan kávézni s a grófné a Journal de Debatte-ból kezdvén olvasni, egész 6 óráig azt hallgattam. Akkor Laczival pipázgatni menvén, vacsoráig olvastam *Katonát*; ő pedig a Kupa vezértörténeteit kezdvén drámában leírni, nekem amit dolgozott azonnal elolvasta. Vacsoránál a Comtesse Guszti ismét mellettem ülven, beszélgetni kezdett velem. — — Vacsora után a számomra rendelt igen csinos szobácskába lemenvén s a „*Theater des Dames*“ nevű könyvet levén, egy kissé olvastam, azután lefeküdtem. A mi Sziráknak s a kastélynak fekvését illeti: maga a város egy minden oldalról dombokkal körülvétt völgyben van. A Grófi kastély egy magasabb part oldalában; a mint a homlokfal oldalán levő írásból megtetszik, Királyfalvi Róth Tamás és Vattay Vattay Borbála által igen jó izléssel van építve. Az emeletszobákból a billiárdszobán keresztül egyenesen a part oldalban levő angol kertbe lehet menni; a kastély napnyugoti két szegletein ismét két torony van emelve, melyek impozáns tekintet adnak az egésznek. Meleg idő volt.

23. *Csütörtökön.* Délig is, délutánig is a Theatre des Dames nevű könyvet olvastam. Mintegy 6 óra tájban érkezett Fejérváry Miklós, azután pedig a Draskovich Comtessek. Ezek egy óra mulva tovább mentek. Fejérváry itt maradt, meleg idő volt.

24. *Pénteken.* Délig is, délután is olvastam. Lacziék vacsora előtt kimentek lovagolni alá. Borongós de meleg idő volt.

CZÉKUS LÁSZLÓ.

BERNÁT GÁSPÁR EGY LEVELE.

Pest, Aug. 3. 1856.

Kedves Gyurim!

Pár nap előtt ugyanazon tót prókátor házi miséjéről ballagván kontószagú szállásom felé, kitől havonként két hideglelést, három náthát és hét darab csömört válalok adóssági törlesztésben: kapom magam és búfelejtésül betérek az én tősgyökeres érzelmű druszám úri-útszai mente casszinójába, . . ugyanazon szerencsétlen levegőjű úri-útszának, hol a minap az öreg Sárközyt szegény fejem rovására pusztítá ki pénzéből valami zsebtolvajjá devalvált kráglis haramia.

Az én nemes gondolkozású és józanészű druszám maga is megdöbbenve említé legújabb játékát a characteremen sípoló pletyka frátereknek; szinte tudtomra adá ártatlanságom iránt kifejezett baráti részvétedet.

Addig is, míg e hó folytán még isten azon szerencsében részesíthetne, hogy vendégszerető házában személyileg üdvözölhetnék és a rajtam paczkázni akaró otromba cásus valódi elbeszélésen jó ízűket kaczaghatnánk: igen igen köszönöm nemes szived sugallata szerint árasztott részvétedet; valamint tudósítlak az iránt is, hogy ezen piszkos ügyben gyalázatos szerepet játszó vad báró fecsegési marhaságát a világ legnagyobb hatalma — a journalistika — fogja nevében megbüntetni s engem visszahelyezni azon szent állomásra, a hol születtem, a hol éltem s a hol halni fogok, . . tudnillik a becsület és mocsoktalan jellemiség szűz oltárára.

Egyébiránt az engem bensőleg ismerő emberbarátok védbeszédre nem szorulnak; a rólam gyanút ápoló pletyka buvár pedig maga az igazi privilégiált tolvaj és szennyes teremtmény mind testben, mind lélekben.

Minap ezen dologért siettem tőled oly nyakra főre. Hiszem, hogy ezen nyugtalanságot mind helyeselni, mind megbocsátani fogtad.

Tisztelt családdoddal együtt üdvözöl barátod

Bernát Gazsi.

Kívül: T. cz. idősb Szilassy György urnak
p. Pilis

Pándon.

A veres viaszba nyomott gyűrűpecséten az ősi Bernáth czímer látható. A pecsét mellett ez a négy név olvasható: Pólya József, Bernát Gáspár, Tóth Gáspár, Kapczy Tamás. E nevek mind, talán Pólyáé is a levél tartalmával vannak összefüggésben s hihetően Szilassy kezétől származik a feljegyzés. A pletyka és cásus, a miről a levél szól, azt az alakot gyanítatják, a ki »a nemzet bárója« néven volt ismeretes mindenütt, de legfőképen Budapesten és Balaton-Füreden. A világ nagy hatalma aligha avatkozott annak idején a felháborodással emlegetett pletyka buvárnak megbüntetésébe, de azért, a kik a levélírótól régtől fogva ismerték irodalmi működéséért, elmés képtelenségeiért kedvelték, azok az ő »mocsoktalan jellemiségében« sohasem kételkedtek. Ezek közé tartozott a jeles gazda és pomolog Szilassy György is, a kihez a levél intézve volt. — A levél írójának eredeti egyéniségéről, annak halála után húsz évvel, 1893-ban Vadnay Károly tartott a Kisfaludy-társaság egyik ülésén felolvasást, felújította halványuló emlékezetét. Nem nagy számmal maradt levelei közül ezt, mely az író és ember jelleméhez egy vonást szolgáltat

Közli ÁDÁM KÁROLY.